

Gedrags- en Ethische code van de Vlaamse Zwemfederatie voor professionele coaches en trainers, tewerkgesteld door zwemfed

1. Inleiding

De Vlaamse Zwemfederatie (zwemfed) heeft als sportorganisatie de verplichting om voor haar leden, maar ook voor haar medewerkers de hoogste standaarden inzake ethisch, veilig en verantwoord handelen in eender welke omstandigheid ook, te hanteren, alsook erop toe te zien dat diegenen die haar vertegenwoordigen, in de eerste plaats bestuurders en professionele medewerkers, diezelfde criteria rigoureus toepassen in het onderling contact met de leden, maar ook met externen. Zij vertegenwoordigen in eender welke omstandigheid de sportorganisatie “zwemfed”.

De organisatie en haar medewerkers zijn zich er zeer goed van bewust dat ze de verplichting hebben om zorg te dragen voor de integriteit van haar leden. Zwemfed onderstreept dat alle betrokkenen - en specifiek de trainers en/of coaches - zich altijd dienen te houden aan de principes van goed gedrag en zeden en zich op ethisch vlak onberispelijk dienen te gedragen, een voorbeeld dienen te zijn voor allen die betrokken zijn bij door zwemfed georganiseerde sportactiviteiten of bij die (sport)activiteiten waaraan zwemfed als organisatie rechtstreeks of onrechtstreeks participeert.

Elkeen die zwemfed in eender welke hoedanigheid vertegenwoordigt, onderschrijft de visie en waarden die zwemfed wil uitdragen en vertegenwoordigt.

Dit document is opgesteld op basis van de geldende wetgeving en de richtlijnen van het Internationaal Centrum voor Ethiek in de Sport (ICES) en de Panathlonverklaring, welke door zwemfed onderschreven wordt.

2. Implementatie van de Gedrags- en Ethische code

De Gedrags- en Ethische code van zwemfed dient door alle medewerkers en allen die betrokken zijn bij de begeleiding van sporters in eender welke hoedanigheid (coach, trainer, teammanager, jurylid, kine....) te worden onderschreven en toegepast. De beleidsverantwoordelijken en vooral diegenen die verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse leiding en sturing van de organisatie dienen strikt toe te zien op de naleving van de Gedrags- en Ethische code.

De GEDRAGSCODE VOOR COACHES en TRAINERS maakt integraal deel uit van elke arbeidsovereenkomst of aannemingsovereenkomst van trainers en coaches. Niet-naleving van essentiële bepalingen in de code kan sancties, tot zelfs onmiddellijk ontslag om dringende redenen tot gevolg hebben indien het om een arbeidsovereenkomst gaat. In het geval er samengewerkt wordt op basis van een aannemingsovereenkomst

voor diensten, kan de samenwerking om dezelfde reden onmiddellijk worden beëindigd, zonder enig recht op verhaal.

Bij het aangaan van een nieuw contract dient er een bepaling te worden opgenomen in de arbeidsovereenkomst of het aannemingscontract dat de betreffende trainer en/ of coach zich er toe verbindt de Gedrags- en Ethische code zwemfed na te leven en te doen respecteren.

3. GEDRAGSCODE VOOR COACHES en TRAINERS binnen de topsportwerking van de Vlaamse Zwemfederatie (zwemfed)

Professionele trainers en coaches dienen expliciet akkoord te gaan met de Gedrags- en Ethische code hieronder gestipuleerd, middels de Akkoordverklaring. Niet naleving van essentiële bepalingen in de code kan sancties, tot zelfs onmiddellijk ontslag om dringende redenen tot gevolg hebben.

Certificaten, diploma's, verzekeringen

Om te beantwoorden aan de normen van Ethisch Verantwoord Sporten zijn de volgende vereisten van toepassing:

- Voor de professionele coaches, trainers en omkadering (hierna steeds coaches of trainers genoemd)
  - Aangezien het professionele coaches betreft is het ten eerste aan te raden dat zij over de vereiste kwalificaties en getuigschriften beschikken. Dit kan o.a. zijn master bewegingswetenschappen of L.O., bachelor L.O., trainer B, trainer A in de desbetreffende sportdiscipline.
  - Coaches en trainers moeten een geldige verzekering 'Burgerlijke Aansprakelijkheid' bezitten. Dit gebeurt automatisch via de arbeidsovereenkomst met zwemfed.
  - Een uittreksel uit het strafregister (attest goed gedrag en zeden) is noodzakelijk. Dit uittreksel is geen garantie dat de seksuele, fysieke en psychische integriteit van iedereen die wordt begeleid, 100% gewaarborgd wordt en blijft, maar verkleint zeker de kans op ongewenst gedrag. Het biedt meer zekerheid omtrent het verleden van de betrokken medewerker

Verantwoordelijkheden

- a) Een correct trainingsklimaat scheppen en vrijwaren
  - a. De verantwoordelijkheid van de coaches en trainers begint bij aanvang van elke activiteit, waarvoor ze als leidinggevende of verantwoordelijke, binnen de context van een begeleidingsopdracht van sporters, zijn aangesteld door zwemfed. De verantwoordelijkheid loopt ten einde vanaf het tijdstip dat deze opdracht is beëindigd, hetzij door de beëindiging van de geplande activiteit en/of dat de (minderjarige) sporter zich terug bevindt onder de verantwoordelijkheid van een ouder, een aangestelde door de ouders of een voogd of -indien vooraf overeengekomen- een aangestelde van de organisatie.
  - b. Van coaches en trainers wordt verwacht dat zij steeds op een pedagogisch en didactisch verantwoorde wijze handelen zodra een (jonge) sporter zich onder hun verantwoordelijkheid bevindt, dit onder meer tijdens dagelijkse trainingen, wedstrijden en stages in binnen- en buitenland. Met "op een pedagogische en didactisch verantwoorde wijze" wordt onder meer

- bedoeld dat de coaches de sporters niet intimideren of angst aanjagen, niet belachelijk maken of kleineren, niet bedreigen en wél dat zij ontvankelijk zijn voor emotionele signalen, maar ook rationele argumenten van de sporters. Zij onthouden zich tevens van elke discriminerende gedraging, uitspraak of houding en dit in ALLE omstandigheden.
- c. Coaches en trainers dienen de sporters te stimuleren en te begeleiden om de verantwoordelijkheid voor hun eigen gedrag en prestaties te aanvaarden. Ze dienen de jonge sporters stelselmatig meer ruimte te bieden en te stimuleren zodat zij geleidelijk aan, vanuit een intrinsieke motivatie, hun sportieve loopbaan uit bouwen en zelf in handen nemen. Responsabilisering, weerbaarheid, eigen initiatief en samenwerken met coaches zijn hierbij sleutelbegrippen.
  - d. Coaches en trainers waken erover dat ze binnen de groep sporters die ze begeleiden, elke individuele sporter evenwaardig behandelen, aanspreken en begeleiden. Favoritisme onder welke vorm dan ook, is onder geen enkel beding aanvaardbaar.
  - e. Coaches en trainers moeten ervoor zorgen dat de activiteiten die zij kiezen, voorstellen en adviseren geschikt zijn voor de leeftijd, rijpheid, ervaring en bekwaamheid van elke individuele sporter.
  - f. Coaches en trainers waken er over, vanuit hun deskundigheid, dat er een correcte verhouding bestaat tussen de voor topsportprestaties noodzakelijke “zware” trainings- en wedstrijdbelasting enerzijds en de noodzakelijke recuperatie anderzijds. De fysieke integriteit mag noch op een lichtzinnige wijze, noch op een roekeloze wijze in het gedrang worden gebracht. Deskundige adviezen van erkende experts (arts, mogelijk anderen...) kunnen en mogen niet genegeerd worden.
  - g. Er dient over gewaakt te worden dat de onafwendbare hoge prestatiedruk voor de (meestal jonge) sporter niet permanent en allesoverheersend is en dat er voldoende en systematisch mentale rustpauzes, tijdens het mogelijk langdurig en intensief begeleidingsproces, worden ingelast.
  - h. De coaches en trainers dienen te waken over een transparante communicatie met de belanghebbenden omtrent de essentiële elementen van de begeleiding van de MINDERJARIGE sporter. Onder belanghebbenden wordt onder meer verstaan de verantwoordelijken van zwemfed en de school, meer in het bijzonder, de leerkrachten, de ruime omkadering waaronder de clubtrainer en de clubverantwoordelijken, maar in het bijzonder de ouders of voogd. Zeker deze laatsten dienen regelmatig en systematisch geïnformeerd te worden over de globale status van de sporter (vorderingen, pijnpunten, gezondheid, welbevinden en mentale toestand...). Deze informatie kan rechtstreeks gebeuren maar ook via een verslag van het interdisciplinaire team (omkadering rond de sporter, geleid door de coach of technisch directeur en samengesteld uit deskundigen uit verschillende relevante expertise domeinen).
- b) Veilige omgeving scheppen
- a. Coaches en trainers worden verwacht een 'veilige' trainingsomgeving voor alle sporters te bieden.
  - b. Coaches en trainers moeten er zeker van zijn dat de trainingsomstandigheden en infrastructuur voldoen inzake veiligheid en hygiëne. Indien ze vaststellen dat een situatie niet

meer veilig of onhygiënisch is, moeten ze dat signaleren aan de verantwoordelijke beheerder van de infrastructuur en de verantwoordelijken van zwemfed. Uiteraard kan de infrastructuur dan niet worden gebruikt.

- c. Coaches waken erover en zijn verantwoordelijk voor het feit dat de gebruikte infrastructuur en materiaal in een goede staat of minimaal in de staat waarin ze werden aangetroffen en dat deze, na gebruik, op een ordelijke wijze worden achtergelaten volgens de geldende afspraken in de gebruikte accommodatie.
  - d. Van trainers en coaches worden verwacht dat ze over een EHBO-kwalificatie beschikken, zodat ze bij nood kunnen helpen.
  - e. Coaches en trainers moeten steeds en in alle omstandigheden het welzijn en de veiligheid van de sporter boven de prestatie-ontwikkeling plaatsen.
  - f. Coaches en trainers moeten zich ervan verzekeren dat de sporter fit is om te trainen. Een mogelijk blessureverzwarende of -bestendige activiteit of oefening mag in geen enkele omstandigheid worden opgelegd of toegelaten worden zelfs indien het de vrije keuze van de sporter is. Bij twijfel moet steeds vooraf het advies ingeroepen worden van een arts of kiné. Dit advies dient te worden opgevolgd, mogelijk met een aangepaste training of trainingsopbouw, of zelfs het (voorlopig) beëindigen van de training tot gevolg.
  - g. Van coaches en trainers wordt verwacht dat ze zich bijscholen rond alle aspecten die relevant zijn bij de begeleiding van sporters, zoals (toegepaste) fysiologie, biomechanica, voedingsleer, mentale begeleiding enz... maar ook in verband met onder meer gezondheid, veiligheid en welbevinden binnen de zwemsporten (clinics, literatuur, workshops).
- c) Orde en praktische regels handhaven
- a. Coaches en trainers moeten van bij de aanvang duidelijk maken aan de sporters wat precies van hen verwacht wordt, en wat de sporters van hen mogen verwachten. Hiermee wordt bedoeld dat ze afspraken, routines en een gedragscode met de sporters duidelijk bespreken en kenbaar maken. Dit is vastgelegd in een schriftelijk protocol, dat enerzijds een aantal generieke en overkoepelende afspraken bevat inzake verwachtingen, attitude en gedrag van de sporter. Anderzijds kunnen er eventueel bijkomende afspraken worden gemaakt voor sporters in een specifieke trainingsgroep, welke eveneens moeten vastgelegd zijn in het schriftelijk protocol. Dit is enkel mogelijk mits voorafgaand akkoord van de desbetreffende verantwoordelijke van zwemfed, met name de technisch directeur topsport.
  - b. Coaches en trainers mogen nooit toestaan dat minderjarige sporters het trainingscomplex verlaten zonder een volwassene die voor hen verantwoordelijk is, tenzij met schriftelijke toestemming van de ouders.

Regels voor coach/trainer zelf

- a) Persoonlijk voorkomen/gedrag
  - a. Coaches en trainers moeten constant hoge normen van gedrag en voorkomen vertonen. Ze moeten bijzonder waakzaam zijn om in geen enkele situatie grensoverschrijdend gedrag te vertonen of zelfs maar die indruk te wekken.
  - b. Coaches en trainers zijn de meest zichtbare vertegenwoordigers van de zwemfed. In alle contacten met externen (ouders, infrastructuur personeel, vertegenwoordigers van partners

en stakeholders (clubs, Sport Vlaanderen, BOIC, FINA, LEN, pers e.a...) wordt op een correcte, transparante en voorkomende wijze gecommuniceerd.

- c. Coaches en trainers onthouden zich van alle mogelijke vormen van matchfixing, weddenschappen, vooral in verband met die wedstrijden waaraan sporters die ze begeleiden deelnemen.
  - d. Coaches en trainers onthouden zich van geestverruimende middelen, zoals alcohol en drugs, in eender welke omstandigheid waarin hij/zij de organisatie en dus ook zichzelf in het openbaar vertegenwoordigen. Dit zowel in de dagelijkse trainingsomstandigheden (trainingen en periodes ervoor en erna, gelinkt aan die trainingen), als tijdens wedstrijden (de wedstrijden zelf en de periodes ervoor en erna, gelinkt aan die wedstrijden). Indien er wordt vastgesteld dat een trainer/coach tijdens voornoemde periodes onder invloed is van geestverruimende middelen, dan kan dit als een grove fout worden aangerekend en vormt dit een mogelijke grond om de samenwerking onmiddellijk te beëindigen.
  - e. Coaches en trainers dragen bij elke training aangepaste sportkledij. Tijdens wedstrijden dragen ze ofwel de zwemfed-outfit, ofwel de nationale outfit, al naargelang afgesproken is met de verantwoordelijken van zwemfed of KBZB.
  - f. Coaches en trainers maken geen gebruik van GSM, smartphone, tablet... tijdens de trainingen en wedstrijden tenzij voor sporttechnische doeleinden of in geval van nood.
- b) Onmiddellijke relatie tussen coach en sporter
- a. Enkel indien dit voor de organisatie van trainingen en vervoer niet anders kan, bieden coaches en trainers een sporter een lift naar huis of naar de gewenste bestemming.
  - b. Het wordt ten zeerste afgeraden dat coaches en trainers zwemmers trainen in een 1 op 1 situatie.
  - c. Het wordt ten strengste afgeraden dat coaches zelf contact zoeken met sporters op sociale media "

Bevoegdheid van de coach inzake disciplinaire maatregelen

Indien de coach van oordeel is dat een sporter tijdelijk of permanent uit de trainingsgroep moet worden verwijderd, dan dient volgende procedure te worden gevolgd:

De sporter en de coach dienen binnen de kortst mogelijke tijd te worden gehoord door de verantwoordelijke van zwemfed (technisch directeur topsport, samen met de bestuurder die deel uitmaakt van de topsportcommissie). Deze laatste kan zo nodig vervangen worden door een ander bestuurder. De minderjarige sporter dient zich te laten bijstaan door een volwassene. De meerderjarige sporter heeft het recht zich te laten bijstaan. De verantwoordelijke van zwemfed stelt een verslag op van dit onderhoud en stelt de betrokkenen hiervan zo snel mogelijk in kennis. Het Bestuursorgaan neemt, op advies van de technisch directeur topsport, een gemotiveerde beslissing en stelt de betrokkenen hiervan in kennis. De sporter kan tegen deze beslissing in beroep gaan bij de tuchtkamer die zetelt in laatste aanleg. De beroepsprocedure schort de beslissing op.

Het beroep dient te worden ingesteld binnen de 14 dagen na de dag van de verzending van de aangetekende brief van kennisgeving van de beslissing. Deze procedure is eveneens opgenomen in de gedragscode van de sporter.

Contactpersonen

Bijkomende vragen rond dit document of hulpvragen kunnen gericht worden aan de Ethische Commissie via api@zwemfed.be, of schriftelijk aan het Ethische Advies Orgaan, Burgemeester Maenhautstraat 100 -102, 9820 Merelbeke.

Voor akkoord

De werknemer

De werkgever